

Vastaus valtuustoaloitteeseen, Aloite paperittomien oikeudesta terveys- ja sairaanhoitoon, R Mahdi, S Somppi

Aluehallitus 15.04.2024 § 93

2261/00.02.01/2024

Valmistelija Penttinen Erkki

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hyvinvointialueen valtuuston jäsenet Ramieza Mahdi och Sari Somppi, esittävät valtuustoaloitteessaan, että Pohjanmaan hyvinvointialueen tulee turvata paperittomien henkilöiden oikeus välttämättömiin terveys- ja sairaanhoitopalveluihin.

Suomessa oleskelee henkilöitä, joiden oikeus julkisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on rajattu. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta heistä käytetään yleisnimitystä paperittomat henkilöt. Paperittomilla henkilöillä tarkoitetaan useita eri henkilöryhmiä, joilla on erilaisia palvelutarpeita. Osa oleskelee Suomessa laillisesti ja osa maahanmuuttolainsäädännön näkökulmasta sääntöjen vastaisesti.

Paperittomalla henkilöllä tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä. Henkilön oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo / maassa oleskelu ei ole ulkomaalaislainsäädännön mukaista tai henkilö odottaa oleskeluluvan käsittelyä Suomessa. Paperiton henkilö on myös maassa tilapäisellä oleskeluluvalla oleskeleva, muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullut henkilöä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa tai oikeutta saada terveydenhuollon palveluita EU-lainsäädännön tai kansainvälisen sopimuksen perusteella tai Suomeen muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullut henkilöä, jonka kotipaikkaoikeuden käsittely on kesken tai epäselvä tai EU-kansalainen, jonka maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle.

Suomessa kotikuntalaki ratkaisee, onko henkilölle järjestettävä julkisen terveydenhuollon palveluja. Sairausvakuuttaminen ratkaistaan sairausvakuutuslain perusteella. Henkilöllä voi kuitenkin olla oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin ja/tai sairausvakuutuksen sairaanhoitokorvauksiin, jos EU-lainsäädäntö tai kansainvälinen sosiaaliturvasopimus sitä edellyttävät. Kotikuntaa tai sairausvakuuttamista ei tällöin vaadita. Terveydenhuoltolain mukaan julkisen terveydenhuollon on aina annettava kiireellistä hoitoa kaikille sitä tarvitseville. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan

- äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa. Näissä tapauksissa hoidon aloittamista ei voida pitkittää ilman, että sairaus pahenee tai vamma vaikeutuu
- kiireellistä suun terveydenhuoltoa, mielenterveyshoitoa, päihdehoitoa ja psykososiaalista tukea.

Osalla paperittomista henkilöistä on tarve myös kiireettömään hoitoon. Aikuiset paperittomat henkilöt voivat kiireellisen hoidon lisäksi saada sellaiset kiireettömät palvelut, jotka terveydenhuollon ammattihenkilö katsoo välttämättömiksi henkilön terveydentilan ja oleskelunkestoon nähden. Näitä ovat ainakin raskauteen ja synnytykseen liittyvät palvelut, pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien välttämättömään hoitoon liittyvät palvelut sekä yhteiskunnan suojelemiseksi tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset. Oikeutta välttämättömään kiireettömään terveydenhuoltoon ei ole henkilöllä, jonka nimenomaisena tarkoituksena on tulla Suomeen saamaan hoitoa. Kun hoitoa tarvitseva henkilö pääasiallisesti vastaa lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kasvatuksesta, tulee hoidon välttämättömyyttä arvioida myös lapsen edun toteutumisen kannalta.

Välttämättömyyttä arvioitaessa välttämättömällä arviolla ja hoidolla tarkoitetaan sellaisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen

edellyttämää arviota ja hoitoa, jossa hoidon aloittamista ei voida pitkittää ilman, että sairaus todennäköisesti pahenee tai vamma vaikeutuu merkittävästi lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. Lähde: <https://stm.fi/paperittomien-terveydenhuolto>

Välttämättöminä terveystalvina Sosiaali- ja terveystministeriön ohjeistuksen mukaan on kuitenkin aina katsottava olevan henkilön tarvitsemat:

- raskauteen ja synnytykseen liittyvät palvelut mukaan lukien neuvolapalvelut raskauden seuraamiseksi, ehkäisyyn liittyvät palvelut ja raskauden keskeytys,
- pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien välttämätön hoito ja lääketieteellisesti välttämättömät apuvälineet, sekä
- kansanterveyden suojelemisen kannalta tarpeelliset tarttuvien tautien tai niiden epäilyjen takia tarvittavat tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset sekä kyseiseen tartuntatautiin sairastuneen henkilön hoito.

Sektorijohtaja, työikäiset Penttinen Erkki

Valtuustolle esitetään vastauksena liitteenä olevaan valtuustoaloitteeseen, että hyvinvointialue järjestää kiireelliset ja välttämättömät terveydenhuollon palvelut sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (29.6.2021/612) 56a §:n mukaisesti. Välttämättömyyden arviointi on aina tapauskohtaista ja tilanteesta otetaan huomioon henkilön senhetkinen terveydentilan kokonaisuudessaan sekä sairauden luonne ja mahdollinen kulku sekä Suomessa oleskelun arvioitu kesto. Paperittomilla lapsilla on oikeus terveydenhuollon palveluihin samoin perustein kuin niillä alaikäisillä, joilla on kotikunta Suomessa.

ehdottaa, että aluehallitus päättää omalta osaltaan hyväksyä selvityksen vastauksena aloitteeseen. Aluehallitus ehdottaa aluevaltuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:

Hallituksen jäsen Sari Somppi ja varajäsen Ramieza Mahdi ehdottivat asian palauttamista jatkovalmisteluun. Ehdotusta kannatti Rainer Bystedt.

Aluehallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian jatkovalmisteluun.